

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Departament Ubezpieczeń
Społecznych
Dyrektor
Eliza Wiśniewska

Warszawa, dnia 2025-09-05
DUS-II.055.46.2025.MDe

Szanowny Panie,

działając na podstawie art. 13 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870), w związku z Pana petycją w sprawie dyskryminacji i niesprawiedliwości wobec emerytów urodzonych w roku 1947, którzy są pomijani przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych i Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przy przeliczaniu emerytur z nowego systemu ubezpieczeń społecznych, proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

Mimo, że osoby urodzone przed 1 stycznia 1949 r. nie zostały objęte reformą emerytalną z roku 1999, ustawodawca przewidział sytuację, w której osoby te mogą mieć emeryturę obliczoną według nowych zasad. Z takiego prawa może skorzystać osoba, która po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuowała ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz wniosła o emeryturę zgłosiła po 31 grudnia 2008 r. (art. 55 ustawy emerytalnej).

Zgodnie zaś z art. 55a ust. 2 ustawy emerytalnej, jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę, do której miał ustalone prawo przed ustaleniem prawa do emerytury z tytułu osiągnięcia wieku emerytalnego, podstawę obliczenia emerytury pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Do art. 55a ust. 2 ustawy emerytalnej odniósł się Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 12 marca 2020 r., sygn. II UK 323/18, w którym zwrócił uwagę, że „Przed wprowadzeniem do ustawy emerytalnej art. 25 ust. 1b, jak i art. 55a ust. 2 obowiązywał mechanizm podobny do swoistego wzrostowego *perpetuum mobile*: im dłużej ubezpieczony konsumował składki, pobierając emeryturę przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, tym większy był wymiar jego świadczenia z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego. Zatem w sytuacji

przechodzenia na kolejne rodzaje emerytury emeryt, który nawet nie podejmował zatrudnienia, był beneficjentem przyrostu świadczenia w postaci wkładu w postaci składek. Z kolei przy korzystaniu z innego rodzaju emerytury odłożenie w czasie momentu złożenia wniosku o emeryturę powszechną nie stanowi wyrzeczenia. Podobna sytuacja wystąpiła przed wprowadzeniem art. 55a ust. 2 ustawy emerytalnej.

W tym miejscu należy przypomnieć, że przepis art. 55a ustawy emerytalnej wprowadzony został do tej ustawy na mocy przepisów ustawy z dnia 5 marca 2015 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 552), która została ogłoszona 21 kwietnia 2015 r., zaś weszła w życie 1 maja 2015 r.

Wspomniany przez Pana wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 czerwca 2024 r., sygn. SK 140/20, stwierdzał niezgodność z Konstytucją art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, w zakresie, w jakim dotyczy osób, które złożyły wniosek o przyznanie świadczeń wymienionych enumeratywnie w tym przepisie, przed dniem 6 czerwca 2012 r., a więc osób pobierających emeryturę częściową lub emeryturę wcześniejszą na podstawie art. 46, 50, 50a, 50e, 184 ustawy emerytalnej, albo art. 88 lub 88a ustawy – Karta Nauczyciela. Orzeczenie odnosi się zatem do osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r., które pobierały emeryturę wcześniejszą i występowały o emeryturę powszechną po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego bądź prawo do takiej emerytury nabyły po dniu 31 grudnia 2012 r. Z uwagi na brzemienne uchwały podjętej przez Sejm RP dnia 6 marca 2024 r. w sprawie usunięcia skutków kryzysu konstytucyjnego lat 2015-2023 w kontekście działalności Trybunału Konstytucyjnego, powyższy wyrok nie został opublikowany w Dzienniku Ustaw.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, mając jednakże na uwadze napływające licznie do resortu wystąpienia obywateli z roczników innych niż 1953 (sytuacja prawna emerytów z tego rocznika została uregulowana ustawą z dnia 19 czerwca 2020 r.), pobierających emerytury wcześniejsze, którzy nabyli uprawnienia do emerytury powszechnej po dniu 31 grudnia 2012 r. (z dniem 1 stycznia 2013 r. wszedł w życie wspomniany art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, nakazujący pomniejszenie podstawy obliczenia emerytury powszechnej o sumę kwot pobranych emerytur wcześniejszych), przygotowało projekt ustawy mający umożliwić emerytom z roczników innych niż 1953 ustalenie wysokości emerytury powszechnej bez pomniejszania podstawy jej obliczenia o sumę kwot pobranych emerytur wcześniejszych. Projektowane przepisy są skierowane wyłącznie do tych osób, które wejściem przepisu art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej zostały rzeczywiście zaskoczone, i nie miały możliwości podjęcia działań zapobiegających niekorzystnym skutkom jego wejścia w życie, ponieważ powszechny wiek emerytalny osiągały po dniu 31 grudnia 2012 r.

W tym miejscu warto zwrócić uwagę, że w odniesieniu do kobiet z roczników 1949-1952 Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2019 r., sygn. III UZP 5/19, skonstatował, że nawet jeśli niektóre ubezpieczone z tej grupy urodziły się 31 grudnia 1952 r. – przy ponad

sześciomiesięcznym okresie *vacatio legis* ustawy zmieniającej z dnia 11 maja 2012 r., wprowadzającej art. 25 ust. 1b do porządku prawnego (okres *vacatio legis* liczony od dnia ogłoszenia ustawy, tj. 6 czerwca 2012 r., do dnia jej wejścia w życie, tj. 1 stycznia 2013 r.) – miały czas na podjęcie decyzji zapobiegającej niekorzystnym skutkom nowelizacji oraz możliwość zrealizowania prawa na starych zasadach, tj. bez potrąceń.

Te spostrzeżenia Sądu Najwyższego można również odnieść do osób urodzonych przed 1 stycznia 1949. Osoby te powszechny wiek emerytalny osiągały przed rokiem 2008 (kobiety) oraz przed rokiem 2013 (mężczyźni), a zatem przed wejściem w życie przepisu art. 55a ust. 2 ustawy emerytalnej. Mogły zatem skorzystać z możliwości ustalenia wysokości emerytury powszechnej bez pomniejszania podstawy jej obliczenia o sumę kwot pobranych emerytur wcześniejszych.

W tym miejscu należy jeszcze raz odwołać się do wspomnianego wyżej orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2020 r., w którym zaznacza się, że w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r., sygn. P 20/16, wskazano, że wprowadzenie mechanizmu potrącania odpowiadało w swym zasadniczym wymiarze podstawowym elementom obowiązującego systemu emerytalnego (systemu zdefiniowanej składki). System ten uzależnia wysokość emerytury od długości trwania okresu aktywności zawodowej oraz wysokości składek odprowadzanych na ubezpieczenie emerytalne, zatem postuluje się rozwiązaniem, które – w ramach gromadzonego przez daną osobę kapitału – uwzględnia pobrane świadczenia emerytalne przysługujące na podstawie szczególnych rozwiązań, nawiązuje wyraźnie do kapitałowego charakteru nowego systemu emerytalnego. Zakłada bowiem, że przyznanie powszechnego świadczenia emerytalnego, finansowanego ze składek płaconych przez ubezpieczonego, nie może abstrahować od wcześniejszego pobierania świadczeń przez tę samą osobę. W związku z tym istnieją ważne względy aksjologiczne przeciwne temu, aby uwzględniać całą zewidencjonowaną na koncie ubezpieczonego kwotę składek na ubezpieczenie emerytalne, mimo że ich część została już spożytkowana na wypłatę świadczeń sprzed dnia nabycia *in concreto* prawa do emerytury. W rezultacie odliczenie od podstawy wymiaru emerytury powszechnej całości kwot pobranych uprzednio świadczeń emerytalnych jest rozwiązaniem sprawiedliwym.

W nawiązaniu natomiast do podnoszonych przez Pana kwestii ustalenia wysokości emerytury, uprzejmie informujemy, iż w tym zakresie Pana sprawa została przekazana do ZUS, celem przedstawienia stosownych wyjaśnień. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w myśl przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych nie jest uprawnione do prowadzenia postępowań w zakresie świadczeń emerytalno-rentowych, a w związku z tym nie dysponuje dostępem do akt prowadzonych spraw i nie jest upoważnione do wszczynania postępowań wyjaśniających, weryfikujących podnoszone przez zainteresowanych uwagi i zastrzeżenia. Nadzór Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie obejmuje spraw indywidualnych rozstrzyganych w drodze decyzji administracyjnej.

Pouczenie:

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach, sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Z wyrazami szacunku

Eliza Wiśniewska

Dyrektor

Departamentu Ubezpieczeń Społecznych

/-podpisano elektronicznie-/